Datum
2026-10-19

Vårt diarienummer
HSF260517

Externt diarienummer
S2026/01367

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

Regeringskansliet, Socialdepartementet

YTTRANDE ÖVER REMISS AV SLUTBETÄNKANDET BEHOVSSTYRD VÅRD (SOU 2026:38) S2026/01367

Regeringskansliet, Socialdepartementet har överlämnat remiss av Remiss av slutbetänkandet Behovsstyrd vård (SOU 2026:38) S2026/01367 till Region Västmanland för yttrande.

Region Västmanlands yttrande

Region Västmanland har beretts möjlighet att yttra sig över slutbetänkandet Behovsstyrd vård (SOU 2026:38). Regionen delar ambitionen att stärka patientens ställning, förbättra tillgängligheten och korta vårdköerna, men bedömer att betänkandet inte fullt ut har sin utgångspunkt i behovsstyrd vård.

Region Västmanland vill särskilt framhålla att en behovsstyrd vård förutsätter differentiering utifrån patientens medicinska behov, vårdens angelägenhetsgrad och förväntad nytta.

Övergripande ställningstaganden

Region Västmanland anser att betänkandet inte tillräckligt tydligt utvecklar hur vården ska styras efter behov. Det är positivt att utredningen i hög grad betonar tidsgränser, uppföljningspunkter och administrativa processer. Däremot tydliggörs inte i motsvarande grad hur prioriteringar ska göras mellan patienter, diagnosgrupper och åtgärder baserat på medicinsk angelägenhet och förväntad nytta.

Regionen saknar en tydlig koppling till arbetet med Kloka kliniska val och andra insatser som syftar till att minska överutnyttjande, onödig diagnostik och vårdåtgärder med låg nytta. Region Västmanland ser positivt på en utvecklad vårdgaranti som behöver utformas så att den stödjer god prioritering och rätt vård till rätt patient.

Förslaget att besöksgaranti ersätts med bedömningsgaranti ses som positivt. Det är även positivt att de undersökningar och utredningar som krävs för att komma vidare i processen föreslås omfattas av den nya vårdgarantin. Genom att inkludera utredningar i vårdgarantin stärks patientens möjlighet till en mer sammanhållen och transparant vårdprocess. I många fall är fortsatt planering av vidare åtgärder beroende av att utredningar genomförs, med dagens uppbyggnad av vårdgarantin riskerar patienten att fastna i en väntan på utredning. Det är även

Postadress
Regionhuset
721 89 Västerås

Besöksadress
Regionhuset, ingång 4, Västerås

Telefon, vxl
021-17 30 00
Telefax
021-17 45 09

Org Nr
232100-0172
VAT nr
SE232100017201

E-post
region@regionvastmanland.se
Webbadress
www.regionvastmanland.se

av vikt att tiden mellan undersökning, utredning och fortsatt åtgärd inte blir för lång så att tidigare genomförda undersökningar förlorar aktualitet och behövs göras om.

Särskilda ställningstaganden

1. Ny behovsstyrd vårdgaranti

Region Västmanland anser att en ny vårdgaranti behöver utgå från behovsstyrning och medicinsk prioritering. Att fler delar av vårdkedjan inkluderas ses som positivt och kan i vissa fall öka transparensen, men det behöver samtidigt finnas en tydlig differentiering mellan olika medicinska tillstånd, vårdnivåer och åtgärder.

Centrala begrepp behöver definieras, exempelvis den föreslagna bedömningsgarantin. Det behöver klargöras vad som avses med medicinsk bedömning, vilken kvalitet bedömningen ska ha, vilken utredning som krävs innan bedömningen kan anses vara genomförd och hur detta ska följas upp. Utan sådana definitioner finns en risk att garantin driver fram fler utredningar, ökad användning av diagnostik och tidigareläggning av åtgärder som inte alltid är medicinskt motiverade.

2. Remisshantering och informationsgaranti

Region Västmanland ser behov av tydlighet i remisshantering och vikten av information till patienten, men anser att en informationsgaranti behöver utformas med struktur. Regleringen måste vara praktiskt genomförbar och fungera oavsett om det gäller remisser inom regionen, mellan regioner, egen vårdbegäran eller remisser till privata vårdgivare med avtal.

Informationsgarantin bör i första hand utgå från vilket värde informationen skapar för patienten. Informationen behöver vara begriplig, relevant och användbar i patientens situation och bidra till delaktighet och möjlighet att fatta informerade beslut. Om kraven främst utformas som uppföljnings- och rapporteringskrav finns en risk att de leder till ökad administrativ börda utan motsvarande nytta för patienten.

Informationsgarantin bör stödja patientens behov av sammanhållen information och inte skapa parallella administrativa processer vid sidan av vårdens ordinarie arbetssätt och vårdinformationssystem.

Om IVO ges ett tillsynsansvar för informationsgarantin behöver det säkerställas att uppdraget avgränsas och ges förutsättningar att fokusera på patientnytta och systematiska brister.

3. Vård hos annan vårdgivare och nationell vårdförmedling

Region Västmanland instämmer i att patienter ska få stöd när vård inte kan ges inom vårdgarantins tidsgränser. Nationell vårdförmedling med information om vårdgivare och ledig kapacitet är ett verktyg av fler för att underlätta vårdlotsning och stärka patientens tillgång till vård. Regionen vill dock framhålla att nationell vårdförmedling behöver fortsätta att utvecklas och tydliggöras innan det kan nyttjas på ett ändamålsenligt sätt. Det behöver bland annat klargöras vilka avtal och vilken kapacitet som ska registreras, vilket ansvar regionerna har vid upphandlingar gällande att beakta nationell vårdkapacitet och hur det förhåller sig till gällande regelverk för offentlig upphandling.

Regionen vill även betona att mandatet att bedöma och välja lämplig vårdgivare behöver vara tydligt. Regionerna måste fortsatt kunna väga in medicinsk kvalitet, patientsäkerhet, kompetensförsörjning och kontinuitet i vårdkedjan.

Region Västmanland anser vidare att nationell vårdförmedling inte enbart bör bygga på att patienter hänvisas till andra vårdgivare genom avtal då vi bland annat ser risker med kompetensförsörjningen på sikt. Förslaget bör även utvecklas till att omfatta former för kapacitetshjälp och operativ samverkan mellan regionerna, exempelvis genom tillfälligt utbyte av personal, kompetens, operationskapacitet eller mottagningsresurser. Det skulle då utgöra en koppling till regionernas parallella arbete med produktionsstyrning och bidra till att den offentligt finansierade vårdens samlade resurser används mer effektivt.

4. Sluten vård och val av utförare

Regionen tillstyrker att hemregionen får möjlighet att kräva godkännande innan den svarar för kostnader för sluten vård i annan region. Detta är nödvändigt för att säkerställa medicinsk ändamålsenlighet, patientsäkerhet, kostnadskontroll och en fungerande vårdkedja.

5. Digital vård och distanskontakt

Region Västmanland ser positivt på att distans –, och digitala kontakter definieras och regleras för att regioner ska kunna erbjuda vård på distans när det är medicinskt lämpligt och skapar värde för patienten. Förslaget ligger i linje med regionens arbete med gemensam digital servicenivå, digitala kontaktvägar, digitala vårdmöten, egenmonitorering och invånartjänster via 1177.

Digital vård behöver styras av medicinsk lämplighet, patientens behov, jämlik tillgång, informationssäkerhet och möjligheten att upprätthålla kvalitet och kontinuitet i vården.

6. Nationella principer för ersättningar och avgifter

Region Västmanland ser positivt på en utveckling mot nationella principer för ersättningar och avgifter, under förutsättning att principerna utformas i nära samverkan med regionerna och beaktar skillnader i vårdstruktur, geografiska förutsättningar och befintliga avtal.

Regionen vill särskilt framhålla behovet av tydlighet kring digital utomlänsvård, ersättning för medicinsk service, patientavgifter och högkostnadsskydd. En nationell modell bör minska administration, stärka kostnadskontrollen och bidra till vård på lika villkor.

7. Uppföljning, tillsyn och konsekvenser

Region Västmanland ser behov av ändamålsenlig uppföljning av väntetider och vårdgaranti och vill betona att uppföljningen måste vara proportionerlig och bygga på enhetliga definitioner.

Regionen ser samtidigt risker med ökad administrativ börda och behov av proportionalitet i tillsyn och sanktioner. Brister i informationsgarantin bör i första hand hanteras genom förbättringsåtgärder och stödjande tillsyn. Tillsynen bör fokusera på systematiska brister och på om åtgärderna leder till faktisk förbättring för patienten, snarare än på ytterligare detaljrapportering.

Sammanfattande synpunkter

Region Västmanland delar ambitionen att stärka tillgängligheten och vårdgarantin samt korta vårdköer. Förslagen behöver utgå från behovsstyrd vård, medicinsk prioritering och differentiering mellan patienter, tillstånd och åtgärder.

Regionen vill särskilt betona att informations- och uppföljningskrav måste vara proportionerliga och skapa värde för patienten, att bedömningsgarantin behöver definieras och konsekvensanalyseras, samt att nationell vårdförmedling bör utformas så att den stärker den offentligt finansierade vårdens samlade kapacitet. Ett genomförande bör föregås av fördjupad analys av konsekvenser för kvalitet, prioritering, resursanvändning och jämlik vård.

För Hälso- och sjukvårdsnämnden

Malin Gabrielsson
Ordförande
Hälso- och sjukvårdsnämnden

Jonas Cederberg
Hälso- och sjukvårdsdirektör